

motyw arkadii

ARKADIA – to kraina szczęścia, do której można udać się po śmierci. Jej wyobrażenie jest częścią każdej religii, a także wielu utworów literackich. Czasami opisywana jest jedynie jako miejsce wiecznej radości, czasami zyskuje formy kolejnego świata, w którym może istnieć człowiek. Tworząc obrazy arkadii ludzie nie tylko oswajali śmierć, ale również pokazywali, jak bardzo tęsknią za miejscem doskonałym, innym od świata rzeczywistego.

kraina szczęścia

Starożytni wierzyli, że istnieje kraina, do której trafiają po śmierci. Nazywali ją Wyspą Błogosławionych, na której panował spokój, rosły wonne kwiaty, płynęła tam rzeka czysta jak kryształ, a miasto zbudowane jest ze złota. Życie tam to ciągła zabawa w miejscu specjalnie do tego przeznaczonym, zwanym Polem Elizejskim. O takim miejscu mówił Platon w swych dialogach. Później opisał je poeta rzymski Wergiliusz w Bukolikach. Choć jego kraina wiecznego szczęścia znajdowała się w górach, to panuje tam wieczna wiosna, ludzie żyją w zgodzie, śpiewają, tańczą, grają na instrumentach. To właśnie Wergiliuszowi zawdzięczamy wprowadzenie do literatury słowa arkadia. Wzgórza arkadii przywołuje w Carmen IV (pieśni czwartej) pt. Wiosna Horacy. Charakterystyczne jest, że starożytni wierzyli, że raj znajduje się na ziemi, nie należy do sfery boskiej, nie jest np. częścią Olimpu. Dzięki temu każdy mógł trafić na tę wyspę, należało tylko być dobrym człowiekiem.

Motyw wysp szczęśliwych wykorzystuje Konstanty Ildefons Gałczyński. W wierszu pochodzącym z 1930 roku Prośba o wyspy szczęśliwe ukazuje je jako krainę spokoju, z cichymi wodami, motylami, gdzie spełnić się może miłość.

Podobnie ogród Eden, w którym mieszkali pierwsi ludzie, Adam i Ewa, znajdował się na ziemi. Bóg był tak dobry, że chciał, by

człowiek mieszkał w tym ogrodzie, to jednak z winy pierwszych ludzi wrota krainy zostały zatrzaśnięte. Teraz dobrym, sprawiedliwym życiem możemy zasłużyć na raj i być blisko Boga. Krainą idealną, mlekiem i miodem płynącą, była też w Biblii Ziemia Obiecana, do której prowadził Żydów Mojżesz.

życie pocziwe

Ludzie epoki renesansu wierzyli, że można osiągnąć szczęście na ziemi. Została ona wybudowana przez Boga właśnie dla nich, więc życie zgodne z rytmem przyrody daje radość Panu, najbliższemu i sobie. Mikołaj Rej w *Żywocie człowieka pocziwego* daje rady i wskazówki jak żyć godnie na wsi. Każda pora roku to nowe obowiązki dla szlachcica, a ich wypełnienia daje niezwykłą radość. Dbać należy nie tylko ziemię, ale też o życie rodzinne, na które znaleźć można czas zimą, kiedy na polach leży śnieg. Podobnie o ideale życia mówi Jan Kochanowski. We fraszce *Na dom w Czarnolesie* zaznacza, że nie chce marmurowych pałaców, ani ścian zdobionych bogato. Wystarczy mu tylko zdrowie, ludzka życzliwość, kultywowanie obyczajów i „nieprzykra starość”. A można to osiągnąć, tylko żyjąc na wsi, w Czarnolesie. Ukoronowaniem uroków życia wiejskiego jest *Pieśń Świętojańska o Sobótce*, a szczególnie *Panna XII*, która zaczyna się od słów: „Wsi spokojna, wsi wesoła, który głos twej chwale zdoła?”. Ziemianin, dopatrując swego dobytku, widzi sady pełne drzew owocowych, pszczoły dające miód, zagrodę pełną jagniąt, rzekę, w której pływa mnóstwo ryb, ptaki na niebie. Gospodyni nie musi martwić się o przygotowanie posiłków, ponieważ wszystkiego jest pod dostatkiem i nie trzeba wybierać się na targ.

Tęsknią za takim prostym, wiejskim życiem bohaterowie utworu *Laura i Filon* Franciszka Karpińskiego. Oni spotykają się „pod umówionym jaworem”, aby przeżywać swą sentymentalną miłość. O tym, że robią to na pokaz świadczą choćby ich imiona, które nosić mogli tylko ludzie z klas wyższych, koszyk malin staje się natomiast rekwizytem teatralnym.

tęsknota za przeszłością, raj utracony

człowiek bardzo często dokonuje apoteozy przeszłości. Dzieciństwo wydaje nam się czasem zabawy i bez troski. Przeszłość opisywana przez ludzi starszych jest bardziej uporządkowana niż czasy współczesne. Pragniemy wciąż wracać do tego, co było. Takie uczucia towarzyszyły od zawsze literatom. Adam Mickiewicz w Panu Tadeuszu opisuje Litwę, kraj jego lat dzieciennych. Już w pierwszych słowach epopei określa się ojczyznę jako zdrowie, z zielonymi łąkami i pagórkami rozciągniętymi nad Niemnem, polami malowanymi zbożem. Soplicowo jest centrum polskości: tu obowiązują dobre obyczaje, tradycja jest wciąż żywa, bo na ich straży stoi Sędzia, nie zapomina się o staropolskiej gościnności. Poeta sakralizuje ojczyznę przez liczne opisy przyrody. Zaznacza, że takich miejsc już nie ma. Życ mogą tylko we wspomnieniach i wyobrażeniu krainy idealnej.

Nadniemeński świat opisuje także Eliza Orzeszkowa w Nad Niemnem. Dworek Korczyńskich ukazany jest w stanie rozpadu, ponieważ już tylko Benedykt dba o niego i całą gospodarkę. Przeszkadzają także kłótnie z Bohatyrowiczami. Żona Emilia zaczytuje się we francuskich romansach i marzy o dalekich podróżach. Przeszłość jest tu czasem idealnym, kiedy dworek był zadbany, gospodarstwo świetnie funkcjonowało, a między Korczyńskimi i Bohatyrowiczami panowała zgoda (oba rody walczyły w powstaniu styczniowym). Orzeszkowa przywołuje legendę o Janie i Cecylii, którzy osiedlili się na tych ziemiach i ciężką pracą budowali przez lata dostatnie gospodarstwo pełne szczęścia i miłości. Docenił to nawet sam król. (więcej o wyglądzie Korczyna w haśle DWOREK SZLACHECKI)

Za krainą dzieciństwa tęskni również Czesław Miłosz. W powieści Dolina Issy opisuje Litwę jako kraj dostatku, pięknej przyrody, gdzie kultywowano tradycję i przestrzegano obyczajów. Bohaterem jest trzynastoletni Tomasz mieszkający w Kraju Jezior posiadającym cechy baśniowe (w lesie mieszka czarownik Masiulis). Opisane w niezwykły sposób najzwyklejsze wydarzenia życia codziennego sprawiają, że przestrzeń ta

zostaje przez Miłosza sakralizowana. Powrót do przeszłości jest też próbą zrozumienia siebie, bo, jak twierdził poeta, pisanie to terapią.

Doświadczenie II wojny światowej zmieniło cały świat. Był to czas, kiedy wszystkie zasady moralne przestały obowiązywać, totalitaryzm walczył z prawem do indywidualności. Dla młodych lata bez troski zmieniły się w czas walki i śmierci. Idealnie opisuje to Krzysztof Kamil Baczyński. Jego poezja naznaczona jest piętnem śmierci. Wykorzystywał znane poezji motywy np. miłosne (księżyc, głowa, usta), by ukazać tragedię życia w czasie wojny, gdzie nic już nie jest takie samo, porządek został odwrócony. Odczuwa też poeta ogromną potrzebę wyzwolenia z tego stanu, wspomina dni dzieciństwa szczęśliwego, w wolnej Polsce.

Ucieczka od chaosu wojny był też cykl wierszy Czesława Miłosza Świat – poema naiwne. Opisana tam rzeczywistość to totalny spokój, pełna jest miłości i wiary. Ład ten odpowiada porządkowi formy wierszy, równości wersów i strof.

Tezy/hipotezy maturalne:

motyw arkadii ten można ukazać w różnorodny sposób, wykorzystując utwory kilku epok warto pokazać, że krainę szczęścia tworzone z tęsknoty za światem idealnym (tak było u pisarzy starożytnych, renesansowych, aż do dziś); można też skupić się na konkretnym rozumieniu tego motywu, przedstawiając raj utracony w literaturze lub ideał życia renesansowego.

Jeśli szukacie pomocy w napisaniu własnej pracy - potrzebujecie korepetycji, konsultacji to polecamy stronę [pisanie prac](#) - fachowa pomoc w pisaniu prac - oczywiście tylko w granicach prawa.